

Prof. dr hab. Piotr Reichert

Warszawa, 03 września 2024 roku

Dziedzina - sztuki, dyscyplina – sztuki muzyczne

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie

Recenzja pracy doktorskiej mgr Łukasza Syrnickiego

Zlecniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, pismo Przewodniczącej Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne, dr hab. Moniki Gardoń-Preinl, prof. AMKP z dnia 26.06.2024 informujące mnie o powierzeniu mi funkcji recenzenta – zgodnie z uchwałą nr 43/2024 z dn. 17.06.2024r. - w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora mgr. Łukaszowi Syrnickiemu.

Do wspomnianego pisma dołączono dokumentację w wersji elektronicznej i rozprawę doktorską w wersji papierowej, a także kopię uchwały w przedmiotowej sprawie.

Podstawowe dane o Kandydacie:

- Pan Łukasz Syrnicki ukończył w roku 1985 studia na Wydziale Instrumentalnym Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach w klasie prof. Zygmunta Jochemczyka, uzyskując tytuł magistra sztuki
- w latach 1982 – 1986 był muzykiem czołowych polskich orkiestr, jak: *WOSPR i TV, Polska Orkiestra Kameralna, Sinfonia Varsovia*
- od roku 1985 jest członkiem *Kwartetu Śląskiego*, z którym wystąpił w wielu prestiżowych salach koncertowych świata
- dokonał wraz z kwartetem licznych nagrań radiowych i płytowych; wiele z nich uzyskało nagrody krajowe i międzynarodowe
- za swą działalność uzyskał liczne nagrody dla twórców, min. *Zasłużony Kulturze Gloria Artis, Koryfeusz Muzyki Polskiej, Złoty Krzyż Zasługi*
- od roku 2022 prowadzi klasę altówki w Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie

Recenzja

Praca doktorska mgr Łukasza Syrnickiego pod tytułem „Witold Szalonek – *Symfonia rytuałów* na kwartet smyczkowy *Hommage à Szymanowski*. Problematyka wykonawczo-interpretacyjna ze szczególnym uwzględnieniem partii altówki” składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz jego opisu – łącznie stanowiących

integralną całość. Dzieło artystyczne zawiera tytułowy utwór pracy i jest rejestracją z koncertu, który odbył się 28 lipca 2023 roku w Zakopanem w ramach 46. Festiwalu Muzyki Karola Szymanowskiego. Doktorant wystąpił tam w składzie Kwartetu Śląskiego, którego jest członkiem. Na wstępie należy podkreślić wysoką jakość samego nagrania (realizatorem dźwięku był Pan Przemysław Scheller), co przy dokonywaniu oceny wykonania utworu awangardowego, zawierającego liczne efekty sonorystyczne, ma duże znaczenie. W swej rozprawie Pan Łukasz Syrnicki naszkicował szerokie tło dotyczące genezy powstania utworu. Przedstawiając sylwetkę twórcy – Witolda Szalonka, nie ograniczył się do biograficznych szczegółów życia kompozytora i jego drogi twórczej, ale zarysował także kontekst historyczny i kulturowy górnośląskiego środowiska muzycznego z lat młodości kompozytora. Na obraz postaci twórcy złożyły się także wrażenia i obserwacje autora rozprawy z osobistych z nim kontaktów, które miały miejsce wielokrotnie podczas wspólnej pracy nad interpretacją nowych utworów Witolda Szalonka. Wszystko to pozwoliło w moim przekonaniu w należyty sposób odczytać i zinterpretować charakter wykonywanych dzieł, w szczególności *Symfonii rytuałów*, określanej przez Pana Łukasza Syrnickiego jako *opus magnum* twórcy.

Analizując przedmiotowe dzieło, Kandydat wskazuje na szczególne cechy sonoryzmu Witolda Szalonka, jakimi są rozległa skala efektów brzmieniowych z ich dokładnymi określeniami zamieszczonymi w partyturze, które jeśli są odczytywane sumiennie i realizowane z pasją odtwórczą [*asekuracja* (dla ochrony instrumentów przed uszkodzeniami) *ogranicza uzyskanie właściwej, pełnej ekspresji...* str. 27], są w stanie budować dramaturgię utworu. Jest to szczególnie ważne w przypadku utworu stanowiącego dużych rozmiarów, wieloczęściową formę. Nie bez znaczenia dla wykonawców dzieła jest – zdaniem Kandydata – przy całym nowatorstwie stylu, świadomość inspiracji, tak w zakresie materiału dźwiękowego (aluzje folklorystyczne), jak i sposobów komponowania (Szymanowski, Strawiński, Bartók). Niemąlo miejsca poświęca Doktorant zagadnieniom kształtowania formy utworu, trafnie charakteryzując gatunek kwartetu smyczkowego w ujęciu Szalonka. W rozdziale trzecim, poświęconym analizie dzieła, na wstępie Autor wskazuje na specyficzną cechę utworu, którą jest rytualizacja formy (dostrzega się w toku odbioru dzieła rytuały sceniczne, stanowiące swego rodzaju *teatralizację dzieła muzycznego* - str. 36), co w *Symfonii rytuałów* wraz z warstwą muzyczną – według słów Kandydata - składa się na kompletną wizję tworzenia i interpretacji dzieła. Postępując dalej w swej analizie wykonawczo-interpretacyjnej, Pan Łukasz Syrnicki szczegółowo omawia zagadnienia agogiki, metroritmiki, artykulacji, barwy dźwięku, czy ornamentyki. Zagadnienia technik wykonawczych stosowanych dla wydobycia specyficznych, niekiedy bardzo wyrafinowanych efektów, Autor objaśnia na przykładzie partii altówki z dużą znajomością rzeczy, podkreślając znaczenie współodpowiedzialności wszystkich członków zespołu za jednorodność sposobów wydobycia dźwięku - w konsekwencji za osiągnięcie wyrazistości przekazu. Podkreślone jest znaczenie wspólnego odczuwania czasu i kreowania nastrojów zawartych w muzyce, czemu ma służyć wspólna, dokładna praca kwartetu, tym bardziej, iż dzieło odznacza się dużym stopniem skomplikowania w każdym aspekcie. Elementy składające się na technikę gry indywidualnej, jak i zespołowej, zostały w pracy należycie omówione, wraz z odpowiednimi sugestiami wykonawczymi podpartymi praktyką i doświadczeniem Doktoranta. Wśród tego rodzaju zagadnień można wymienić np. balans dynamiczny, czy właściwe odczytywanie notacji muzycznej. Są to problemy

niezmiennie związane z praktyką gry w kwartecie, a uwagi zawarte przez Autora pracy mogą być bardzo cenne dla adeptów gry kwartetowej.

Metody badawcze Pana Łukasza Syrnickiego, jakich użył w odniesieniu do omawianego dzieła, mają wszechstronny charakter, odpowiadający zasadom analizy integralnej. Wszystkie bowiem elementy utworu, także konteksty kulturowe, czy historyczne, składają się na obraz dzieła w ujęciu Doktoranta, co prowadzi do interesującego zestawienia wartości obiektywnych – tych wynikających z lektury partytury, z wartościami subiektywnymi, tworzącymi warstwę emocjonalną interpretowanego utworu. Niemal zawsze – konkludując omówienia poszczególnych zagadnień wykonawczych – Autor przytacza swoje własne przemyślenia, które z racji olbrzymich osobistych doświadczeń, mogą stanowić duże wartości poznawcze dla przyszłych interpretatorów muzyki Witolda Szalonka.

Należy podkreślić również bardzo staranną redakcję tekstu rozprawy, włączając w to liczne przykłady nutowe i tabele, ilustrujące występujące w opisie zagadnienia i ułatwiające czytelnikowi poruszanie się w skomplikowanej materii *Symfonii*. Zwraca uwagę także niezwykle staranny, precyzyjny i komunikatywny język, tak pod względem stylu, jak i doboru słownictwa, który może służyć za wzór dla prac z dziedziny muzyki.

Ocena dzieła artystycznego

Zarejestrowane na płycie CD wykonanie „*Symfonii rytuałów na kwartet smyczkowy Hommage à Szymanowski*” Witolda Szalonka prezentuje mistrzowską interpretację najważniejszego utworu kompozytora na kwartet smyczkowy w wykonaniu renomowanemu zespołu – Kwartetu Śląskiego, którego Pan Łukasz Syrnicki jest członkiem. Interpretacja utworu jest bardzo przekonująca. Wszelkie elementy wykonawstwa są w najwyższym stopniu dopracowane, co wnosi szczególny walor do interpretacji tak skomplikowanego fakturalnie utworu. Niezwykle pracowite z punktu widzenia muzyków sekwencje, zawierające skomplikowane struktury metryczne, odwzorowane są z należytą dokładnością i odznaczają się bogatą skalą niuansów brzmieniowych, realizowanych w sposób spójny w ramach gry całego zespołu. Należy podkreślić także interpretacyjne walory przedstawionego wykonania w perspektywie całej formy utworu. Kwartet *Symfonia rytuałów* jest wieloczęściową formą cykliczną i wielką sztuką jest takie ujęcie jej przez wykonawców, aby możliwe stało się sugestywne przedstawienie dramaturgii całości. Umiejętne i starannie zaplanowane przez Kwartet Śląski użycie efektów brzmieniowych, pozwoliło uzyskać końcowy efekt w postaci przekonującej interpretacji tej rozbudowanej, awangardowej formy.

Konkluzja

Pan mgr Łukasz Syrnicki w swojej pracy doktorskiej wykazał się wysokimi kompetencjami artystycznymi oraz szeroką wiedzą z zakresu dyscypliny, którą reprezentuje, czego dowodem jest przedstawiona mistrzowska interpretacja utworu na kwartet smyczkowy Witolda Szalonka, świadcząca o dojrzałości artystycznej Kandydata, a także niezwykle wnikliwy opis tego dzieła, dowodzący umiejętności samodzielnego prowadzenia prac badawczych.

Stwierdzam, że Doktorant rozwiązał założone zagadnienie artystyczne i bez zastrzeżeń spełnia wymagania sformułowane w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.

Pracę doktorską mgr Łukasza Syrnickiego oceniam wysoko i stawiam wniosek o jej przyjęcie.

Jednocześnie, mając na uwadze niezwykle wysoki poziom dzieła artystycznego, a przede wszystkim duże walory poznawcze jego opisu – zarówno jako tekstu o profilu badawczym, jak i wkładu do zasobów wiedzy o wykonawstwie polskiej muzyki awangardowej – **wnoszę o wyróżnienie recenzowanej rozprawy.**

Piotr Reichert